



Usvojeno  
23. septembra 2005. godine  
Bosanski

Sastanak na visokom nivou ministara unutrašnjih poslova,  
ministara sigurnosti i visokih zvaničnika vlada i uprava iz  
Jugoistočne Evrope

**REGIONALNA STRATEGIJA O  
SREDSTVIMA BORBE PROTIV  
ORGANIZIRANOG I PRIVREDNOG  
KRIMINALA  
SA DJELOVANJEM PO POJEDINIM  
OBLASTIMA PROJEKTA**

23. SEPTEMBAR 2005  
BRIJUNI, HRVATSKA

## SADRZAJ

<b>1 REGIONALNA STRATEGIJA O SREDSTVIMA BORBE PROTIV ORGANIZIRANOG I PRIVREDNOG KRIMINALA.....</b>	<b>3</b>
1.1 Krivična analiza i krivično-obavještajni rad.....	3
1.2 Finansijska istraga .....	4
1.3 Posebne istražne mjere .....	5
1.4 Mehanizmi za zaštitu svjedoka teških krivičnih djela .....	7
1.5 Saradnja u krivičnim stvarima.....	8
<b>2 PREGLED CILJEVA SPECIFIČNIH ZA PROJEKTA PODRUČJA .....</b>	<b>10</b>
2.1 ALBANIJA .....	10
2.2 BOSNA I HERCEGOVINA.....	13
2.3 HRVATSKA.....	18
2.4 SRBIJA I CRNA GORA / CRNA GORA .....	21
2.5 SRBIJA I CRNA GORA / SRBIJA.....	24
2.6 SRBIJA I CRNA GORA / KOSOVO.....	27
2.7 "BIVŠA JUGOSLOVENSKA REPUBLIKA MAKEDONIJA" .....	30

Ovaj dokument je sastavljen u okviru CARPO projekta (Razvoj pouzdanih i funkcionirajućih policijskih sistem i jačanje borbe protiv glavnih kriminalnih aktivnosti i policijske saradnje) od strane eksperata iz jugoistočne Evrope i sa podrškom konzorcijuma zemalja (Belgija, Mađarska, Finska, Italija, Slovenija, Španija, Švedska). CARPO projekat je zajednički osnovan od strane Evropske komisije (90%) i Vijeća Evrope (10%).

# **1. REGIONALNA STRATEGIJA O SREDSTVIMA BORBE PROTIV ORGANIZIRANOG I PRIVREDNOG KRIMINALA**

## **1.1 Krivična analiza i krivično-obavještajni rad**

*Sprječavanje i politika kontrole organiziranog i privrednog kriminala treba da se temelje na potpunom razumijevanju šta je to što čini organizirani i privredni kriminal prema međunarodnim standardima, koji je obim, način djelovanja i kretanja na kriminalnim tržištima u određenoj zemlji u regionu – i naročito koje su prekogranične i transnacionalne posljedice ovih pojava. Sveobuhvatna javna politika i djelovanje protiv organiziranog kriminala i privrednog kriminala treba da se zasnivaju na znanju i da su im u osnovi podaci prikupljeni putem uređenog okvira za sistematsko prikupljanje, analizu i obradu podataka u skladu sa evropskim standardima o zaštiti ličnih podataka.*

*U skladu sa tim, potrebno je ostvariti sljedeće ciljeve i mjere u cilju poboljšanja zakonskog okvira i institucionalnih kapaciteta u oblasti krivične analize i krivično-obavještajnog rada:*

- Osigurati pravni okvir za sistematično prikupljanje, analizu, upravljanje i razmjenu podataka o privrednom i organiziranom kriminalu u skladu sa evropskim standardima o zaštiti ličnih podataka i ostvariti odgovarajući okvir za razmjenu relevantnih informacija i pristup relevantnim izvorima informacija.
- Osigurati adekvatne stepene tajnosti pristupa podacima o organiziranom i privrednom kriminalu, u skladu sa evropskim standardima o povjerljivosti i zaštiti podataka.
- Izraditi državnu strategiju ili plan za podršku krivične analize:
  - uspostavljanjem državnog (jedinstvenog) sistema ili mreže sistema za prikupljanje podataka i krivične statistike koji uzimaju u obzir specifičnosti organiziranog i privrednog kriminala;
  - korištenjem zajedničke metodologije za agencije za provedbu zakona za prikupljanje podataka i krivične statistike koji uzimaju u obzir specifičnosti organiziranog i privrednog kriminala;
  - osiguranjem da se zahtjeva od nadležnih institucija da dostavljaju informacije i da to dostavljenje bude u standardnom formatu;
  - analiziranjem, u saradnji sa naučnim i akademskim institucijama, aspekata organiziranog kriminala, kretanja, okolnosti, grupa i tehnologija, te redovno objavljivanje izvještaja o analizama;
  - pružanjem podrške istraživanju i institucijama koje vrše multidisciplinarno ispitivanje organiziranog i privrednog kriminala kroz pružanje relevantnih informacija i drugih vidova podrške kada je to moguće;
- Sistematski pratiti učinkovitost mjera za sprječavanje i kontrolu organiziranog i privrednog kriminala.
- Uspostaviti na državnom nivou jedinice za krivičnu analizu.
- Osigurati sistematično i trajno obučavanje odgovarajućih službenika o krivičnoj analizi u oblasti privrednog i organiziranog kriminala.
- Razraditi i usvojiti u strategijama policijskog djelovanja u borbi protiv organiziranog i privrednog kriminala model "rada policije baziranog na obavještajnim podacima" i osigurati da inputi i outputi krivično-obavještajnog rada budu integrirani u rad policije na državnom i lokalnom nivou;

- Olakšati međunarodnu i uzajamnu saradnju u oblasti krivične analize i krivično-obavještajnog rada omogućavanjem, zakonski i operativno, razmjene relevantnih informacija među nadležnim agencijama za provedbu zakona u svrhu prikupljanja i dijeljenja informacija, istrage i uzajamne pravne pomoći, u skladu sa odgovarajućim pravilima o zaštiti podataka.
- Podržati, na regionalnom nivou, utvrđivanje i donošenje zajedničke metodologije za prikupljanje podataka i procedura za razmjenu podataka u provođenju istrage prekograničnog kriminala.

## 1.2 Finansijska istraga

*Teška krivična djela uglavnom se čine radi ostvarivanja ekonomske koristi. Usmjeravanje na korist stečenu kriminalom u borbi protiv korupcije, organiziranog kriminala, pranja novca i drugih oblika privrednog kriminala provodeći finansijske istrage koje vode do otkrivanja, privremenog oduzimanja i oduzimanja sredstava ostvarenih kriminalom, stoga, čini sastavni dio svake sveobuhvatne strategije suzbijanja teških oblika kriminala. Zemlje Jugoistočne Evrope su posljednjih godina ostvarile značajan napredak u pristupanju odgovarajućim međunarodnim pravnim instrumentima i u mnogim slučajevima su zakonom uredile oduzimanje sredstava i dobiti od kriminalne djelatnosti. Međutim, priznaje se da su u praksi i dalje prisutni velike teškoće u učinkovitosti provođenja tih zakona.*

*U skladu s tim, potrebno je ostvariti sljedeće ciljeve i mjere u cilju provođenja, u okviru krivičnog pravosudnog sistema i provedbe zakona, koncepta integrirane finansijske i krivične istrage usmjerene ka oduzimanju koristi stečene krivičnim djelom:*

- Jačanje pravnog okvira kojim će se regulirati utvrđivanje, otkrivanje, zamrzavanje i oduzimanje koristi stečene krivičnim djelom tako što će se:
  - predvidjeti efikasan pristup relevantnim izvorima finansijskih odnosno bankarskih informacija (npr. ukidanjem bankarske tajne);
  - osigurati privremene mjere koje će se moći koristiti za rano zamrzavanje ili privremeno oduzimanje sredstava za koja se sumnja da su stečena kriminalnom aktivnošću;
  - osigurati da sva teška krivična djela budu predikatna (glavna) krivična djela radi pranja novca;
  - osigurati da tužilac ili sudija ima diskreciono pravo u sudskom postupku pokrenuti istragu u cilju oduzimanja imovine vezano za krivično djelo;
  - razmotriti uvođenje promjene tereta dokazivanja predviđenog u slučajevima konfiskacije, u okolnostima proporcionalnim ECHR-u;
  - osigurati da se zakonima i postupcima za oduzimanje koristi stečene kriminalnom aktivnošću dozvoli oduzimanje na temelju vrijednosti imovine i oduzimanje koristi od trećih osoba koje su u lošoj vjeri imovinu primile;
  - razmotriti uvođenje proširenog režima oduzimanja.
- Ustanoviti istražne strategije koje će se usmjeravati na imovinu pripadnika organiziranog kriminala integriranjem finansijske istrage u krivičnu istragu:
  - osiguravanjem da krivičnu istragu sistematski prati istraga vezano za imovinu stečenu krivičnim djelom;
  - osiguravanjem sistematskog prikupljanja pouzdane statistike o svim finansijskim postupcima, demonstrirajući provedbu privremenih mjera i naloga za oduzimanje.
- Jačati međuagencijsku saradnju:
  - promoviranjem pristupa "radne grupe" u istrazi složenih predmeta;
  - osiguravanjem razmjene operativnih informacija između policije, tužilaca, finansijskih obavještajnih jedinica, carinskih i poreskih organa i drugih nadležnih institucija;
  - osiguravanjem međunarodne i bilateralne saradnje i razmjene informacija u finansijskim istragama, dopuštajući saradnju među institucijama.

- Osigurati specijalizaciju osoba ili organa (npr. nadležnih agencija za provedbu zakona i tužilaštava) u finansijskim istragama:
  - predviđanjem odgovarajućih sredstava i sveobuhvatnih trajnih programa obuke u finansijskim istragama;
  - osiguranjem agencijama za provedbu zakona i tužilaštvima efikasnog pristupa adekvatnim kadrovima koji imaju stručno znanje iz oblasti finansija;
  - uspostavljanjem specijaliziranih jedinica ili mreža eksperata za praćenje i otkrivanje imovine;
  - uspostavljanjem finansijske obavještajne jedinice za prijem, analizu i davanje informacija vezano za pranje imovinske koristi stečene kriminalnim aktivnostima.
- Razvijanje, u najširem mogućem smislu, međunarodne i zajedničke saradnje u ovoj oblasti:
  - obradom, sa istim prioritetom koji se daje u domaćim postupcima, zahtjeva za uzajamnu pomoć koji se odnose na utvrđivanje imovine, njeno praćenje, zamrzavanje ili privremeno oduzimanje i oduzimanje;
  - unošenjem odredaba u domaći zakon ili bilateralne ili multilateralne sporazume kojima će se omogućiti davanje i vraćanje imovine;
  - osiguravanjem da finansijske istražne jedinice dostignu standarde Egmont grupe i sarađuju na prikupljanju, analiziranju i istraživanju relevantnih informacija kao i razmjeni relevantnih informacija samoinicijativno ili na zahtjev, u granicama važećih domaćih zakona.

### 1.3 Posebne istražne mjere

*Ako žele da adekvatno odgovore na problem kriminala, u svim njegovim savremenim oblicima i varijacijama, agencije za provedbu zakona moraju primjenjivati efikasna sredstva i savremene strategije policijskog djelovanja u postupku otkrivanja, istrage i krivičnog gonjenja, uključujući i posebne istražne mjere (presretanje telekomunikacija, elektronski nadzor, tajne operacije, itd.). Međutim, imajući na umu da se posebnim istražnim mjerama mogu ometati ljudska prava i slobode, njihovu upotrebu treba podvrgnuti strogim principima zakonitosti, proporcionalnosti i proceduralnih garancija. Za efikasnu primjenu ovih mjera u skladu sa evropskim standardima ljudskih prava, zemlje i uprave moraju izraditi sveobuhvatan pravni okvir i odgovarajuću institucionalnu strukturu sa djelotvornim mehanizmima kontrole, kao i osigurati kvalifikovan kadar za praktičnu provedbu tih mjera. Osim toga, istraga i sudski postupak protiv organizirane kriminalne aktivnosti često uključuju prekogranične elemente i saradnju agencija za provedbu zakona i tužilaštava u različitim zemljama i upravama, kao i veću saradnju u prekograničnim istragama, posebno u oblasti zajedničkih istražnih timova i razmjene prikrivenih istražitelja. Posljednjih godina je dosta urađeno na usvajanju i prilagođavanju regulatornog okvira evropskim standardima, međutim, njegova provedba u praksi je često ograničena nepostojanjem moderne opreme za nadzor i presretanje, kao i nepostojanjem unutrašnje regulative, smjernica i obučeno osoblja odgovarajuće specijalizacije.*

*U skladu sa tim, potrebno je ostvariti sljedeće ciljeve i mjere u cilju jačanja kapaciteta za primjenu posebnih istražnih radnji u otkrivanju i istrazi teških krivičnih djela uz potrebno poštivanje ljudskih prava stalnim unaprjeđivanjem domaćeg institucionalnog, zakonskog i operativnog okvira:*

- Predvidjeti sveobuhvatan domaći zakonski okvir kojim će se urediti upotreba posebnih istražnih mjera uz poštivanje principa utvrđenih u Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (ECHR):
  - omogućavanjem i uređenjem putem zakona, što je javno dostupno i čiji efekti se mogu predvidjeti, upotrebe posebnih istražnih mjera (tajne mjere nadzora i istrage) za teška krivična djela, uključujući teške oblike privrednog i organiziranog kriminala, korupciju, trgovinu ljudima i pranje novca;
  - osiguravanjem diferencijacije i predvidljivosti posebnih istražnih mjera tako što će se zakonski utvrditi priroda i obim posebnih tehničkih (npr. presretanje komunikacija, elektronski nadzor, nadzor finansijskih transakcija) i netehničkih (npr.

- angažiranje prikrivenih istražitelja, tajni izvori obavještajnih podataka – osobe) prikrivenih mjera;
  - uvođenjem zaštite radi osiguranja da primjena posebnih istražnih mjera bude ograničena na slučajeve kada je njihova upotreba svrsishodna i neophodna u pogledu težine krivičnog djela i teškoća i opasnosti vezano za prikupljanje informacija i dokaza drugim, manje ometajućim, mjerama;
  - osiguranjem uspostavljanja detaljnog zakonskog okvira kojim će se urediti upotreba i primjena posebnih istražnih mjera (da regulativa bude pravno obavezujuća, u kojoj će se napraviti podjela na različite vrste mjera u pogledu uslova primjene, odrediti mjere na koje se odnosi nadzor, utvrditi mjere koje mogu privući nadzor, utvrditi dozvoljeno trajanje, predmet i način praćenja, itd.);
  - usvajanjem detaljnih propisa kojima se uređuje rukovanje i uništavanje materijala i ličnih podataka prikupljenih primjenom posebnih istražnih mjera, kao i eventualno kasnije obavještavanje ciljeva praćenja;
  - zakonskom zabranom i kažnjavanjem ponašanja službenika za provedbu zakona i istražitelja koji postupaju u njihovo ime koje se moglo smatrati namamljivanjem u klopku i podsticanjem na kriminalnu aktivnost;
  - osiguravanjem odgovornosti za odobravanje i upotrebu posebnih istražnih mjera i kontrolu i nadzor nad tim u okviru sistema za provedbu zakona i tužilaštva;
  - osigurati sudski nadzor nad postupkom izricanja i provođenja ometajućih posebnih istražnih mjera;
  - osiguravanjem, dozvoljavajući zaštitu iz ECHR, dopustivost na sudu dokaza i informacija prikupljenih upotrebom posebnih istražnih mjera, pri čemu neće biti dopustive informacije i materijali prikupljeni posebnim istražnim mjerama kod čije upotrebe su prekršeni važeći uslovi;
  - osiguravanjem, u skladu sa standardima ECHR, prava odbrani da pregleda dokaze prikupljene upotrebom posebnih istražnih mjera i ospori njihovu zakonitost u sudskom postupku.
- Izraditi i usvojiti pravilnike i smjernice za organe za provedbu zakona uključene u upotrebu i provedbu posebnih istražnih mjera:
    - usvajanjem detaljnih internih smjernica / pravilnika za uređenje interne procedure davanja odobrenja, pravila za čuvanje podataka i pravila za rukovanje prikupljenim materijalima, mjere za osiguranje tajnosti istražitelja i drugi vodeći principi koje agencije za provedbu zakona treba da primjenjuju u korištenju ovih metoda i njihovih rezultata;
    - usvojiti interne smjernice i pravilnike za vođenje tajnih operacija uključujući pravila kojih se moraju pridržavati angažirani prikriveni istražitelji i službenici za provedbu zakona koji rukovode i usmjeravaju prikrivene istražitelje;
    - usvojiti interne smjernice za službenike za provedbu zakona koji rade sa registriranim informatorima.
  - Uspostaviti nacionalni sistem izvještavanja o upotrebi posebnih istražnih mjera:
    - sistematskim prikupljanjem i analizom informacija o upotrebi posebnih istražnih mjera;
    - osiguravanjem da jedan nezavisni organ višeg nivoa podnosi godišnjih izvještaj o upotrebi svih vrsta posebnih istražnih mjera;
    - određivanjem najboljih standarda vezano za ulogu pravosuđa i agencija za provedbu zakona uključenih u upotrebu posebnih istražnih mjera i njihove kontrole;
    - izradom godišnjih javnih statističkih izvještaja o upotrebi posebnih istražnih mjera.
  - Urediti pitanje korištenja finansijskih sredstava prilikom primjene posebnih istražnih mjera tako što će se usvojiti detaljan (interni) zakonski okvir kojim će se urediti korištenje finansijskih sredstava (npr. u obliku specijalnih fondova) prilikom primjene posebnih istražnih mjera, posebno u pogledu finansiranja tajnih operacija, istražitelja i informatora i osigurati efikasan nadzor nad njihovim korištenjem.
  - Osigurati da posebne istražne mjere u svrhu krivične istrage provodi specijalizirano i obučeno osoblje u agencijama za provedbu zakona:
    - osnivanjem specijalne jedinice ili odjela ili više njih za primjenu posebnih istražnih mjera u okviru agencija za provedbu zakona i osiguravanjem potrebne operativne nezavisnosti te jedinice;

- osiguravanjem pravnog i institucionalnog razdvajanja nadzora koji vrše agencije za provedbu zakona u svrhu krivične istrage i nadzora koji vrše obavještajne službe u cilju državne sigurnosti i osiguravanjem tijelima za provedbu zakona tehničkih sredstava i ljudskog potencijala za provođenje posebnih mjera istrage nezavisno od izvora ili institucija državne sigurnosti.
- Uvođenjem mehanizma efikasnog nadzora (pored kontrole/davanja odobrenja što vrše tužilac i sudija) o upotrebi posebnih istražnih mjera, ili putem posebnih sudskih vijeća za nadzor, posebnih parlamentarnih komisija ili ombudsmena.
- Osiguravanjem bliske saradnje tužilaštava i policije u procesu primjene i provedbe posebnih istražnih mjera.
- Institucionaliziranjem i unaprjeđenjem stalne stručne obuke o posebnim istražnim mjerama i obavještajnom radu:
  - institucionaliziranjem kompletne opće obuke o posebnim istražnim mjerama za određene službenike uključene u korištenje posebnih istražnih mjera i njihovu kontrolu;
  - institucionaliziranjem posebne obuke za prikrivene istražitelje i službenike za provedbu zakona koji rukovode i usmjeravaju tajne agente.
- Jačanje međunarodne i uzajamne saradnje vezano za upotrebu posebnih istražnih mjera:
  - optimiziranjem upotrebe mogućnosti koje se nude u postojećim međunarodnim instrumentima o upotrebi posebnih istražnih mjera, posebno u Evropskoj konvenciji o pružanju uzajamne pomoći u krivičnim stvarima i njenim protokolima;
  - korištenjem zajedničkih istražnih timova i prekograničnih operacija vezano za posebne istražne mjere, uključujući mogućnost razmjene prikrivenih istražitelja.

#### **1.4 Mehanizmi za zaštitu svjedoka teških krivičnih djela**

*Pokazalo se da je osmišljen sistem mjera koje omogućavaju efikasnu zaštitu svjedoka i saradnika pravosuđa prije, za vrijeme i tokom krivičnog postupka neophodno sredstvo za uspješnu istragu i gonjenje teških oblika kriminala kao i obaveza krivičnog pravosudnog sistema prema ugroženim žrtvama kriminala, kao što su žrtve trgovine ljudima. Potreban je čitav niz proceduralnih i neproceduralnih mjera zaštite svjedoka da se osigura da svjedoci daju iskaz slobodno i bez ustrašivanja, te da se njihovi životi i životi njihovih srodnika i drugih bliskih osoba zaštite prije, tokom i nakon krivičnog postupka. Zavidan napredak je ostvaren u posljednje dvije godine u jugoistočnoj Evropi gdje je većina zemalja i uprava nedavno donijela zakone o zaštiti svjedoka i uspostavila jedinice za njihovu zaštitu. Sada je zadatak da te jedinice postanu u potpunosti operativne i da programi zaštite svjedoka ostvare održivo finansiranje i uključe se u evropske i druge međunarodne mreže i sisteme zaštite svjedoka. Zakoni kojima se uređuje niz proceduralnih mjera zaštite takođe su na snazi u regionu, a za jačanje njihove provedbe biće potrebna dodatna obuka relevantnih subjekata krivičnog pravosudnog sistema, kao i osiguranje zadovoljavajućeg pristupa modernim sistemima telekomunikacije za svjedočenja putem video-linka.*

*U skladu s tim, potrebno je ostvariti sljedeće ciljeve i mjere u cilju izgradnje sveobuhvatnog sistema zaštite svjedoka, ugroženih svjedoka i saradnika pravosuđa:*

- Predvidjeti sveobuhvatan zakonski okvir za pružanje osnovne policijske zaštite i pomoći i proceduralne i neproceduralne mjere za zaštitu svjedoka:
  - osiguravanjem da se zakonom omogući i propiše obaveza službenika koji provodi zakon da pruži *ad hoc* zaštitu i pomoć svim svjedocima i žrtvama u slučaju potrebe;
  - osiguravanjem postojanja niza proceduralnih mjera za zaštitu svjedoka tokom krivičnog postupka i dalje osigurati, u skladu sa standardima ECHR, da njihova primjena bude proporcionalna pravima odbrane;

- osiguravanjem postojanja niza neproceduralnih mjera za zaštitu svjedoka prije, tokom i nakon krivičnog postupka putem programa za zaštitu svjedoka, uključujući premještanje odnosno promjenu identiteta svjedoka i hitne mjere zaštite;
  - omogućavanjem pristupa i upotrebe savremene tehnologije komunikacija za svjedočenje svjedoka;
  - osiguravanjem efikasne istrage i gonjenja svih oblika direktne i indirektno prijetnje, pritiska i zastrašivanja svjedoka;
  - osiguravanjem da saradnici pravosuđa imaju koristi od proceduralnih i neproceduralnih mjera zaštite za redovne svjedoke, kao i pripremom, po potrebi, posebnih mjera zaštite za osobe koje saraduju sa pravosuđem.
- Nastojati usvojiti sveobuhvatnu nacionalnu strategiju odnosno program za zaštitu svjedoka, uključujući međunarodnu i bilateralnu saradnju u oblasti zaštite svjedoka.
  - Svjedocima koji su takođe ugrožene žrtve pružiti sigurnost, sklonište, medicinsku pomoć i omogućiti pravnu pomoć.
  - Odrediti kao prioritetan razvoj održivog finansiranja programa zaštite svjedoka.
  - Uspostaviti posebne jedinice za zaštitu svjedoka i osigurati odgovarajuću početnu obuku osoblja.
  - Osigurati potrebne preduslove za stručnu praktičnu obuku osoblja svih agencija za provedbu zakona, tužilaštava i sudova od značaja u realizaciji zaštite svjedoka i osigurati održivu i stalnu obuku u ovoj oblasti.
  - Podsticati međunarodnu i zajedničku saradnju u ovoj oblasti:
    - olakšavanjem ispitivanja svjedoka i omogućavanjem da se programi zaštite svjedoka ostvaruju preko granice jedne zemlje;
    - omogućavanjem pristupa i upotrebe savremenih sredstava telekomunikacije, podrške u premještanju i zaštiti svjedoka u inostranstvu, razmjeni informacija, itd;
    - potpisivanjem bilateralnih ili multilateralnih sporazuma koji sadrže odredbe kojima domaći programi odnosno aranžmani zaštite svjedoka postaju dostupni i svjedocima državljanima drugih zemalja.

## 1.5 Saradnja u krivičnim stvarima

*Organizirani transnacionalni kriminal nije izazov sa kojim se države mogu same suočiti. Otuda međunarodna i uzajamna saradnja u krivičnim stvarima igra ključnu ulogu u općem okviru odnosa među zemljama i na evropskom i na međunarodnom nivou u ovom pogledu. Ova saradnja se može odvijati u više oblika, uključujući operativnu saradnju među agencijama za provedbu zakona, uzajamno pružanje pomoći u krivičnoj istrazi i gonjenju i izručivanju osumnjičenih, od kojih svaki predstavlja efikasno sredstvo za borbu protiv transnacionalnog organiziranog i privrednog kriminala.*

*Zemlje i uprave Jugoistočne Evrope su posljednjih godina ostvarile značajan napredak u pristupanju evropskim i međunarodnim instrumentima kojima se omogućava saradnja u krivičnim stvarima, kao i u zaključivanju niza bilateralnih sporazuma. Pa ipak, treba reći da ove zemlje trenutno imaju različite kapacitete za angažiranje na međunarodnoj i uzajamnoj saradnji i tek treba da u potpunosti ispitaju potencijal ovih oblika saradnje. Izazov predstavlja uspostavljanje funkcionalnog sistema međunarodne i uzajamne saradnje uklanjanjem zakonskih i praktičnih prepreka, osiguravanjem da daju zakonsku mogućnost da u potpunosti ispune svoje obaveze iz odgovarajućih sporazuma, razvijanjem operativnog kapaciteta pravosudnih organa i organa za provedbu zakona, razmjenom informacija, jačanjem profesionalizma nadležnih organa kroz sveobuhvatne programe obuke, iskustva i ekspertizu. Osim toga, treba uzeti u obzir novija dešavanja u pravnoj oblasti na nivou Evropske unije na*

*polju međunarodne i uzajamne saradnje u krivičnim stvarima prilikom izrade zakonodavnih i institucionalnih mjera kojima se jača međunarodna i uzajamna saradnja.*

*U skladu sa tim, potrebno je ostvariti sljedeće ciljeve i mjere u cilju daljeg jačanja kapaciteta funkcionalnog sistema saradnje u krivičnim stvarima:*

- Potpisati i ratificirati, što prije, relevantne međunarodne i evropske pravne instrumente kojima je cilj podsticanje policijske i pravosudne saradnje kako bi se proširio međunarodni sistem saradnje u krivičnim stvarima među potpisnicima.
- Tražiti zaključivanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma ili aranžmana za ostvarivanje ili unapređenje efikasnosti saradnje u krivičnim stvarima i preduzimanje mjera kojima će se omogućiti da se zajedničke operacije policije i agencija za provedbu zakona mogu izvršavati uz uključivanje stranih službenika za vezu i sudija i razmatrati postavljanje službenika za vezu i sudija u druge države i jurisdikcije.
- Jedni drugima pružati najšire mjere uzajamne pomoći u istrazi, gonjenju i sudskom postupku.
- Izraditi i razmijeniti standarde i ekspertizu iz oblasti međunarodne i uzajamne saradnje u krivičnim stvarima protiv privrednog i organiziranog kriminala.
- U potpunosti provesti međunarodne i evropske pravne instrumente kojima se uređuje međunarodna i uzajamna saradnja u krivičnim stvarima, unapređenjem i približavanjem ukoliko je potrebno domaćeg zakonskog okvira, kako bi se uklonile prepreke za efikasnu saradnju.
- Uspostaviti efikasan državni sistem saradnje kako bi se osigurala efikasna policijska i sudska saradnja, razmjena informacija i saradnja na državnom nivou.
- Osigurati da se utvrde i uspostave kontaktni punktovi radi pravosudne i policijske saradnje:
  - određivanjem centralnog tijela zaduženog za međunarodnu i uzajamnu pravosudnu saradnju;
  - određivanjem centralnog tijela zaduženog za međunarodnu i uzajamnu policijsku saradnju.
- Jačanje saradnje među centralnim tijelima:
  - uspostavljanjem i unaprjeđivanjem operativni mreža među utvrđenim centralnim tijelima i njihovih partnera u drugim zemljama i sistemima i razvijanjem praktičnih modaliteta njihove saradnje;
  - uspostavljanjem kanala i metoda direktne i brze međunarodne i uzajamne saradnje i razmjene informacija i obavještajnih podataka.
- Institucionaliranje sveobuhvatnog programa obuke za praktičare uključene u policijsku i sudsku pravosudnu saradnju.

## **2 PREGLED CILJEVA SPECIFIČNIH ZA PROJEKTA PODRUČJA**

### **2.1 ALBANIJA**

#### **1. Jačanje kapaciteta za krivičnu analizu i krivično-obavještajni rad**

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi:*

Zakonski okvir

- Provođenje odredaba Konvencije za zaštitu lica u pogledu automatske obrade ličnih podataka i Dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu lica u pogledu automatske obrade ličnih podataka, vodeći računa o nadzornim organima i prekograničnom protoku informacija.

Institucionalni okvir

- Jačanje jedinice za krivičnu analizu: pružiti obuku o krivičnoj analizi i organiziranom kriminalu;
- Uspostavljanje državnog (jedinstvenog) sistema ili mreže sistema za sakupljanje podataka i krivične statistike koja bi uzimala u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Razvijanje uobičajene metodologije za agencije za provedbu zakona u pogledu prikupljanja podataka i krivične statistike koja uzima u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Osiguranje da utvrđene institucije obavezno dostavljaju informacije za bazu podataka u standardnom formatu;

*Dugoročni ciljevi:*

Politika

- Saradnja sa naučnim i akademskim organizacijama (tj. Policijska akademija i Fakultet kriminalističkih nauka ) u pogledu vršenja analize aspekata organiziranog kriminala, trendova, uslova, grupa i tehnologija;
- Podržavanje razvoja nezavisnih ispitivanja i institucija koje se bave multidisciplinarnim ispitivanjima privrednog i organiziranog kriminala kroz pružanje relevantnih informacija i drugih vidova podrške tamo gdje je to moguće;
- Uvođenje svakodnevnog praćenja efikasnosti mjera za prevenciju i kontrolu privrednog i organiziranog kriminala (tj. godišnji izvještaji, i posebno međuagencijski i parlamentarni nadzor).

Međunarodna saradnja

- Podržavanje međunarodne saradnje u oblasti kriminalističkih analiza kroz zakonsko i operativno omogućavanje razmjene relevantnih informacija među nadležnim agencijama za provedbu zakona radi prikupljanja i davanja informacija, istraga i međusobne pravne pomoći, u skladu sa relevantnim pravilima koje se odnose na zaštitu podataka.

#### **2. Jačanje finansijskih istražnih kapaciteta usmjerenih na konfiskaciju imovine stečene kriminalom**

*Kratkoročni/srednjoročni ciljevi:*

- Detaljnije upoznati policijske službenike, tužioce i sudije sa pojmom finansijske istrage;

- Jačanje saradnje i razmjene informacija između policije i tužilaštva potpisivanjem bilateralnih sporazuma među institucijama kojima treba detaljno urediti načine na koji policija i tužilaštvo djeluju i sarađuju u oblasti finansijske istrage;
- Provesti zajedničku obuku sudskih policijskih službenika i tužilaca usmjerenu na bolje razumijevanje pojma finansijske istrage i domaćeg pravnog okvira, te na druge evropske i međunarodne pravne instrumente koji postoje u toj oblasti;
- Osnovati Jedinicu sudske policije u sastavu Poreske uprave.

#### *Dugoročni ciljevi:*

- Proširivanje nadležnosti Agencije za upravljanje privremeno oduzetom i oduzetom imovinom kojom treba da se obuhvate ne samo sredstva stečena organiziranim kriminalom, nego i sredstva stečena drugim vidovima kriminala;
- Izmijeniti Zakon o krivičnom postupku da se omogući prikriveno praćenje finansijskih transakcija;
- Izmijeniti Zakon o krivičnom postupku tako što će se sudskoj policiji propisati obavezno pokretanje finansijske istrage usmjerene na otkrivanje i oduzimanje sredstava stečenih kriminalnom aktivnošću u krivičnoj istrazi teških krivičnih djela;
- Podržati uspostavljanje regionalne mreže za razmjenu informacija vezanih za finansijsku istragu među tužilaštvima pomoću koje bi se ojačala regionalna saradnja na ovom polju.
- Podržati direktne kontakte između istražnih i tužilačkih institucija i eksperata iz različitih zemalja, posebno u oblasti krivičnih djela vezanih za carine, organizirani kriminal, pranje novca, itd.

### **3. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta za implementaciju koji se odnosi na posebne istražne radnje**

- Dodati nove odredbe u Zakonu o krivičnom postupku kojima se uklanja ograničenje prema kojem samo službenici sudske policije mogu biti angažirani kao prikriveni istražitelji;
- Dodati nove odredbe u Zakonu o krivičnom postupku kojima se omogućava da se mjere zaštite svjedoka primijene na svjedočenja prikrivenih istražitelja;
- Usvojiti interne smjernice / pravilnike za uređenje internih procedura davanja odobrenja, pravila za čuvanje podataka i pravila za rukovanje dobijenim materijalom, mjere za očuvanje povjerljivosti istrage i drugi vodeći principi, uključujući i standardizirane forme za podnošenje zahtjeva i odobravanje posebnih istražnih sredstava;
- Usvojiti interne smjernice i akte o: a) postupcima za rukovanje prikrivenim operacijama, uključujući pravila za izbor prikrivenih istražitelja, pravila o postupanju sa njima i njihovom ponašanju; b) standardne mjere u pogledu izvršavanja simuliranih akcija (lažna kupovina, simulirana korupcija, itd.) u slučajevima organiziranog kriminala i korupcije;
- Usvojiti interne smjernice za službenike koji provode zakon za rad sa registriranim informatorima;
- Uspostaviti državni system izvještavanja o korištenju posebnih istražnih mjera;
- Usvojiti (interni) regulatorni okvir za uređenje upotrebe finansijskih sredstava u pogledu finansiranja prikrivenih operacija, istražitelja i inofmatora i osigurati efikasan nadzor nad korištenjem tih finansija;
- Ispitati različite modele eksternih mehanizama nadzora u cilju uvođenja sistematskih eksternih mehanizama za korištenje posebnih istražnih mjera (pored sudskog nadzora), ili putem posebnih sudskih nadzornih vijeća, posebnih parlamentarnih komisija, ombudsmena ili na drugi način;
- Institucionalizirati opću obuku o posebnim istražnim mjerama za određene službenike za provedbu zakona, tužioce i sudije;
- Provesti obuku, uz pomoć stranih eksperata i stranih specijalnih jedinica, edukatora u oblasti angažiranja i postupanja sa prikrivenim istražiteljima;
- U zavisnosti od raspoloživosti materijalnih sredstava, uspostaviti državni centar za nadzor u svrhu krivične istrage koji bi bio institucionalno odvojen od postojećeg centra za preventivni nadzor;
- Unaprijediti međunarodnu saradnju vezano za korištenje posebnih istražnih mjera, naročito u oblasti razmjene prikrivenih istražitelja i omogućavanje zajedničkih prekograničnih istražnih timova, naročito prilikom primjene posebnih istražnih mjera.

#### **4. Stvaranje efikasnih mehanizama za zaštitu svjedoka teškog kriminala**

- Jačanje postojeće jedinice za zaštitu svjedoka osiguravanjem održivog finansiranja, opreme i obuke kadrova;
- Provođenje obuke tužilaca i sudija u oblasti proceduralnih zaštitnih mjera;
- Realizirati, uz pomoć stranih eksperata i stranih specijalnih jedinica, program obuke edukatora u oblasti proceduralnih i neproceduralnih mjera vezano za zaštitu svjedoka i saradnika pravosuđa;
- Olakšati upotrebu savremenih komunikacionih tehnologija (posebno opreme za video-konferencije) za davanje izjava svjedoka i saradnika pravosuđa na daljinu osiguravanjem opreme i obuke za zaduženo osoblje;
- Postaviti jednu ili dvije lokacije za korištenje opreme za video-konferenciju kako bi se olakšalo ispitivanje svjedoka koji se nalazi u drugoj zemlji;
- Jačati međunarodnu saradnju u ovoj oblasti usvajanjem bilateralnih ili regionalnih sporazuma i olakšavanjem ispitivanja svjedoka i pružanjem podrške provođenju programa zaštite svjedoka izvan granica zemlje.

#### **5. Jačanje kapaciteta za saradnju u krivičnim stvarima, sa naglaskom na drugi Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnoj pomoći u krivičnim stvarima**

##### Zakonski okvir

- Brisanje odredbe o dvostrukoj kažnjivosti krivičnog djela u vezi uzajamne pravne pomoći u Zakonu o krivičnom postupku;
- Vezano za zahtjev za uzajamnu pomoć, usvojiti provedbene propise da se omogući prisustvo prisustva službenika zemlje podnositeljice zahtjeva radnjama pravne pomoći;
- Vezano za direktnu komunikaciju sa stranim pravosudnim organima, razmotriti mogućnost da se izradi deklaracija kojom će se pod pravosudnim organom neće podrazumijevati samo ministarstvo pravde (i takođe razmotriti povlačenje rezerve koju je izrazila Albanija u pogledu Drugog dodatnog protokola, prema kojoj Albanija kao "strani pravosudni organ" priznaje samo ministarstvo pravde druge zemlje);
- Razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih akata kako bi se omogućila provedba člana 11. o samoinicijativnom informiranju.

##### Institucionalni okvir

- Provesti obuku službenika uključenih u saradnju u krivičnim stvarima;
- Osigurati adekvatna finansijska sredstva kojima će se postići potrebna djelotvornost odredaba Drugog dodatnog protokola uz Evropsku konvenciju o uzajamnoj pravnoj pomoći (ETS 182).

## 2.2 BOSNA I HERCEGOVINA

### 1. Jačanje kapaciteta za kriminalističku analizu i krivično-obavještajni rad

Zakonski okvir

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi*

- Ratificiranje odredaba Konvencije za zaštitu pojedinaca u pogledu automatskog obrade ličnih podataka i Dodatnog protokola na Konvenciju za zaštitu pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka, posebno uzimajući u obzir nadzorne vlasti i prekogranični protok informacija.

Institucionalni okvir

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi*

- Jačanje jedinice za kriminalističke analize putem regrutovanja adekvatnog broja analitičara i pružanja treninga o kriminalističkim analizama iz oblasti ekonomskog i organiziranog kriminala;
- Uspostavljanje državnog (jedinstvenog) sistema ili mreže sistema za sakupljanje podataka i krivičnih statistika koje bi uzimale u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Razvijanje uobičajene metodologije za agencije za provedbu zakona u pogledu prikupljanja podataka i krivičnih statistika koje uzimaju u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Osiguranje da se informacija za baze podataka krivične policije obavezno dostavljaju i razmjenjuju u standardnom formatu;
- Uspostavljanje obavezne unutrašnje kontrole u onim institucijama/agencijama u kojima nije uspostavljena, i jačanje te kontrole u onim institucijama u kojima ista postoji;
- Kadrovske osposobljavanje nadležnih ministarstava (Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo pravde, Ministarstvo civilnih poslova) i njihova puna afirmacija u preuzimanju predviđenih nadležnosti.

*Dugoročni ciljevi*

Politika

- Saradnja sa naučnim i akademskim organizacijama (tj. Policijska akademija i Fakultet kriminalističkih nauka ) u pogledu vršenja analize aspekata organiziranog kriminala, trendova, uslova, grupa i tehnologija;
- Podržavanje razvoja nezavisnih ispitivanja i institucija koje se bave multidisciplinarnim ispitivanjima privrednog i organiziranog kriminala kroz pružanje relevantnih informacija i drugih mogućih vidova podrške;
- Uvođenje svakodnevnog praćenja efikasnosti mjera za prevenciju i kontrolu privrednog i organiziranog kriminala (tj. godišnji izvještaji, i posebno međuagencijski i parlamentarni nadzor).

Međunarodna saradnja

- Podsticanje međunarodne saradnje u oblasti kriminalističkih analiza kroz zakonsko i operativno omogućavanje razmjene relevantnih informacija među nadležnim agencijama za provedbu zakona radi prikupljanja i davanja informacija, istrage i međusobne pravne pomoći, u skladu sa pravilima o zaštiti podataka.

### 2. Jačanje finansijskih kapaciteta usmjerenih na konfiskaciju imovine stečene kriminalom

Zakonski okvir

#### *Kratkoročni / srednjoročni ciljevi*

- Usklađivanje krivičnog zakonodavstva sa Konvencijom za sprečavanje pranja novca, oduzimanje i konfiskaciju imovine stečene krivičnim djelima, Krivičnopravnom i Građanskopravnim konvencijama o korupciji, u oblasti u kojoj harmonizacija nije izvršena.

#### *Dugoročni ciljevi*

- Usvajanje posebnog Zakona o oduzimanju imovine stečene krivičnim djelima usmjerene na pojašnjavanje i utvrđivanje mjera iz Zakona o krivičnom postupku koje se odnose na privremeno oduzimanje i oduzimanje imovine stečene krivičnim djelom.

Institucionalni okvir

#### *Kratkoročni / srednjoročni ciljevi*

- Jačanje saradnje između Državne agencije za istrage i zaštitu SIPA-e (Finansijsko-obavještajno odjeljenje - FOO i Kriminalističko-istaržno odjeljenje - KIO) i entitetskih Ministarstava za unutrašnje poslove, policije Distrikta Brčko i Tužilaštva BiH;
- Jačanje saradnju između Uprave za indirektno oporezivanje (Odjel za provedbu carinskih i poreskih mjera) i drugih institucija uključenih u finansijske istrage (SIPA, Državna granična služba, entitetske Poreske uprave i Poreska uprava Distrikta Brcko);
- Ubrzavanje procesa uspostavljanja jedinstvene baze podataka svih privrednih subjekata koji su registrovani u sudske registre; uspostaviti i druge jedinstvene baze podataka koje bi bile lako pristupačne svim navedenim institucijama;
- Omogućavanje specijalizacije sudija i tužilaca koji će raditi na finansijskim istragama krivičnih djela organiziranog i privrednog kriminala, kao i omogućavanje edukacije u tom pravcu;
- Organizacija obuke za ovlaštene službenike u agencijama za provedbu zakona kao i u drugim agencijama koje se bave finansijskim istragama, uključujući i tužioce i sudije koje rade na finansijskim istragama;
- Uspostavljanje obavezne unutrašnje kontrole u onim institucijama/agencijama u kojima nije uspostavljena, i jačanje te kontrole u onim institucijama/agencijama u kojima ista postoji;
- Kadrovsko osposobljavanje nadležnih ministarstava (Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo pravde, Ministarstvo civilnih poslova) i njihova puna afirmacija u preuzimanju predviđenih nadležnosti.

#### *Dugoročni ciljevi:*

- Uspostavljanje specijalne Agencije koja bi upravljala privremeno oduzetom i oduzetom imovinom stečenom krivičnim djelima.

### **3. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta za implementaciju koji se odnosi na posebne istražne radnje**

Zakonski okvir

#### *Kratkoročni / srednjoročni ciljevi*

- Donošenje internih smjernica / pravilnika o: internim procedurama davanja odobrenja, samo odobravanje posebnih istražnih radnji, pravila za čuvanje podataka i postupke rukovanja prikupljenim materijalom, mjera za osiguranje povjerljivosti podataka i drugih principa koje bi trebale primjenjivati agencije za provedbu zakona prilikom primjene takvih metoda;
- Osigurati cjelokupan pravni okvir u domaćem zakonodavstvu uz poštivanje principa Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, posebno u dijelu izmjena i dopuna ZKP BiH i entitetskih ZKP, a prije svega usklađivanje entitetskih zakonodavstava i precizno definiranje krivičnih djela (kataloga krivičnih djela) za koja se mogu odrediti posebne istražne radnje;

- Prilikom usklađivanja domaćeg zakonodavstva uvesti odredbu kojom će se precizno regulirati međunarodna suradnja vezana za korištenje posebnih istražnih radnji, posebno u dijelu uspostave zajedničkih istražnih timova i operacija koje prelaze granice jedne države, a u vezi sa upotrebom posebnih istražnih radnji sa mogućnošću razmjene tajnih istražitelja;
- Usvajanje internih uputstava i smjernica za provođenje pojedinih posebnih istražnih radnji, uključujući samu proceduru o postupcima prikrivenih istražitelja i ostalih službenika institucija za sprovođenje zakona koji rade na pomenutim poslovima i rukovodnih službenika koji upravljaju i odobravaju angažovanje pojedinih službenika;
- Usvajanje internih smjernica za službenike koje provode zakon koji surađuju sa registriranim informatorima.

Institucionalni okvir

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi*

- Osigurati da se na državnom nivou formira nezavisno tijelo koje će sistemski prikupljati i analizirati podatke o upotrebi posebnih istražnih radnji, identifikovati najbolje načine primjene posebnih istražnih radnji imajući u vidu sve raspoložive kapacitete, te objavljivati periodične i godišnje izvještaje o primjeni posebnih istražnih radnji;
- Institucionalno urediti oblast finansiranja i upotrebu finansijskih sredstava prilikom primjene pojedinih posebnih istražnih radnji, sa ciljem osiguranja efikasne kontrole nad korištenjem budžetskih sredstava;
- Usvajanje (internog) regulatornog okvira za uređenje upotrebe finansijskih sredstava za finansiranje tajnih operacija, prikrivenih istražitelja i informatora i kojim bi se osiguravao efikasan nadzor nad korištenjem tih sredstava;
- Proučavanje različitih modela vanjskih nadzornih mehanizama radi uvođenja vanjskih nadzornih mehanizama za upotrebu specijalnih istražnih radnji (pored sudske kontrole) ili putem posebnih sudskih nadzornih vijeća, posebnih parlamentarnih odbora, Ombudsmana ili drugih načina;
- Osigurati blisku saradnju između Tužioca, Sudije za prethodni postupak i Agencije za sprovođenje zakona u procesu primjene posebnih istražnih radnji, dok je međuagencijska saradnja i razmjena informacija u BiH regulisana zakonima BiH, Entiteta i Brčko Distrikta;
- Uspostavljanje posebnih odjela/jedinica u agencijama za provođenje zakona radi rukovođenja operacija sa prikrivenim istražiteljima;
- Ojačati saradnju između agencija za provođenje zakona, a posebno između SIPA-e i entitetskih MUP-ova, policije Distrikta Brčko i Tužilaštva BiH;
- Uspostavljanje obavezne unutrašnje kontrole u onim institucijama/agencijama u kojima nije uspostavljena, i jačanje te kontrole u onim institucijama/agencijama u kojima ista postoji;
- Kadrovsko osposobljavanje nadležnih ministarstava (Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo pravde, Ministarstvo civilnih poslova) i njihova puna afirmacija u preuzimanju predviđenih nadležnost.
- Poboľšati međunarodnu saradnju u vezi sa upotrebom posebnih istražnih radnji, a posebno u oblasti razmjene prikrivenih istražitelja.

Edukacija

- Institucionalizacija općih treninga o specijalnim istražnim mjerama za relevantne službenike za provedbu zakona, tužitelje i suce koji su uključeni u aktivnosti u vezi sa upotrebom posebnih istražnih radnji;
- Institucionalizacija posebnih treninga za prikrivene istražitelje i službenike koje provode zakon koji upravljaju i usmjeravaju rad prikrivenih istražitelja;

#### **4. Stvaranje efikasnih mehanizama za zaštitu svjedoka teškog kriminala**

Zakonski okvir

*Kratkoročni/srednjoročni ciljevi*

- Osigurati provedbu Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka i Zakona o programu zaštite svjedoka, i primjenom istih osigurati zakonsko provedbu proceduralnih i

neproceduralnih mjera za zaštitu svjedoka u Bosni i Hercegovini, te osigurati finansijske pretpostavke za provedbu programa za zaštitu svjedoka.

Institucionalni okvir

#### *Kratkoročni/srednjoročni ciljevi*

- Osigurati u potpunosti funkcionisanje Odjeljenja za zaštitu svjedoka, koje je uspostavljeno u okviru Agencije za istrage i zaštitu – SIPA-e ( izvršiti kadrovsku popunjenost i dostići punu operativnost OZS, obezbjediti finansijska sredstva za materijalno-tehničko opremanje OZS, izvršiti osnovnu i specijalističku obuku za sve pripadnike OZS i osigurati finansijsku samoodrživost OZS);
- Pripremiti usvajanje pravila i procedura u radu Odjeljenja za zaštitu svjedoka, koristeći dobra iskustva zemalja sa tradicijom u provedbi proceduralnih i neproceduralnih mjera za zaštitu svjedoka i prilagoditi ih zakonskom okviru Bosne i Hercegovine;
- Uspostaviti permanentnu saradnju sa agencijama za provedbu zakona na entitetskom nivou ( MUP RS, FMUP ), državnom nivou ( DGS,OSA,INTERPOL), kao i sa policijom Distrikta Brčko u okviru Bosne i Hercegovine;
- Osigurati i permanentno nastaviti dalju saradnju sa Uredom Registrara sa kojim je od strane SIPA-e Odjeljenje za zaštitu svjedoka, sklopljen Sporazum o saradnji i podršci;
- Osigurati tehničke kapacitete u sudnicama radi omogućavanja svjedočenja video-linkom, uključujući i praktičnu obuku sudaca i tužilaca za usvajanje pravila u skladu sa međunarodnim procedurama pri korišćenju tehničkih mogućnosti za svjedočenje video-linkom;
- Ostvariti saradnju sa Jedinicama za zaštitu svjedoka u regionu, radi standardizacije i homogenizacije pravila i procedura pri primjenjivanju mjera zaštite svjedoka, posebno kod mjere relokacije zaštićenog svjedoka u okviru zemalja regiona Jugoistočne Evrope;
- Osigurati bilateralne i multilateralne sporazume radi saradnje na suzbijanju organizovanog kriminala, što podrazumjeva jačanje saradnje u smislu kvalitetnog ostvarivanja programa zaštite svjedoka u zemljama regiona i premještanja zaštićenog svjedoka u treće zemlje;
- Uspostavljanje obavezne unutrašnje kontrole u onim institucijama/agencijama u kojima nije uspostavljena, i jačanje te kontrole u onim institucijama/agencijama u kojima ista postoji;
- Kadrovsko osposobljavanje nadležnih ministarstava (Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo pravde, Ministarstvo civilnih poslova) i njihova puna afirmacija u preuzimanju predviđenih nadležnost.

Edukacija

- Provesti praktične programe obuke za tužioce, sudije i odbranu o proceduralnim mjerama koje se odnose na program zaštite svjedoka i mjere podrške zaštićenim svjedocima.

#### **5. Jačanje kapaciteta za saradnju u krivičnim stvarima, sa naglaskom na drugi Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnoj pomoći u krivičnim stvarima**

Zakonski okvir

- Usvojiti Zakon o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima. U taj zakon unijeti odredbe drugog Dodatnog protokola uz Evropsku konvenciju o međusobnoj pomoći u krivičnim stvarima, sa posebnim naglaskom na način komuniciranja, uključujući i dostavljanje putem pošte, privremeni transfer lica lišenih slobode, prisustvo organa strane koja podnosi zahtjev za pomoć radnjama pravne pomoći i sl;
- Izvršiti izmjene i dopune Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine posebno u dijelu koji se odnosi na mogućnost saslušanja putem video konferencije, dostavu neposrednih informacija drugim državama do kojih su došli u okviru sopstvene istrage, praćenje van državnih granica, kontrolirane isporuke, tajne istrage, zajedničke istražne timove i sl;
- Izvršiti izmjene Zakona o državnoj graničnoj službi, Zakona o Agenciji za istrage i zaštitu, Zakona o obavještajno-sigurnosnoj agenciji i Zakonu o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine, Zakonu o unutrašnjim poslovima Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na praćenje van državnih granica, kontrolirane isporuke i tajne istrage.

#### Institucionalni okvir

- Uspostavljanje permanentne saradnje Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstva pravde Federacije Bosne i Hercegovine, Ministarstva pravde Republike Srpske, NCB Interpola, kao i agencija za provedbu zakona;
- Zaključiti administrativne sporazume između nadležnih organa u cilju provedbe ovog protokola, posebno u dijelu koji se odnosi na zajedničke istražne timove;
- Osigurati tehničke kapacitete u sudovima radi osiguranja svjedočenja putem video konferencije.
- Organizovati seminare i radionice u cilju obuke sudija i tužilaca u oblasti pravne pomoći u krivičnim stvarima;
- Osigurati finansijska sredstva u budžetima Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine za ove namjene.

## 2.3 HRVATSKA

### 1. Proširenje kapaciteta za krivične analize i krivično-obavještajni rad

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi:*

Zakonski okvir

- Poboljšati provedbu odredaba Konvencije za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka i dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka, u vezi sa ovlastima za nadzor i prekograničnim protokom podataka.

Institucionalni okvir

- Ojačati jedinicu za krivičnu analizu time što će se obezbijediti tečaj za usavršavanje u oblasti krivične analize organiziranog i privrednog kriminala (strateška i operativna) i preduzeti druge mjere u tom pogledu u skladu sa utvrđenim potrebama;
- Uspostaviti državni (jedinstveni) sistem ili mrežu sistema za prikupljanje podataka i krivične statistike kod kojih su uzeti u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Izraditi za potrebe agencija za provedbu zakona zajedničku metodologiju u pogledu prikupljanja podataka i krivične statistike prilikom čega bi se uzele u obzir posebne karakteristike organiziranog i privrednog kriminala;
- Osigurati da utvrđene agencije za provedbu zakona obavezno dostavljaju podatke u standardnoj formi.

*Dugoročni ciljevi:*

Politika

- Sarađivati sa naučnom i akademskom zajednicom (t.j. Policijska akademija i Fakultet kriminalističkih nauka) radi analiziranja različitih aspekata organiziranog kriminala, trendova, okolnosti, grupa i tehnologija;
- Pružati potporu razvoju nezavisnih istraživačkih i institucija koje vrše multidisciplinarno istraživanje organiziranog i privrednog kriminala davanjem relevantnih informacija i po mogućnosti ostalim vidovima potpore;
- Uvesti redovni nadzor efikasnosti mjera za sprečavanje i kontrolu organiziranog i privrednog kriminala (t.j. godišnji izvještaji, i specijalizovani međuagencijski i parlamentarni nadzor, itd.).

Međunarodna saradnja

- Održavati međunarodnu saradnju u oblasti krivične analize time što će se sa pravnog i operativnog stanovišta osigurati razmjena relevantnih podataka između nadležnih agencija za provedbu zakona u svrhu prikupljanja i razmjene podataka, vođenja istraga i pružanja uzajamne pravne pomoći, u skladu sa relevantnim pravilima koji se odnose na zaštitu podataka.

### 2. Jačanje kapaciteta za finasijske istrage usmjerene na konfiskaciju imovine stečene kriminalom

- U sklopu tekuće reforme Zakona o krivičnom postupku razmotriti uvođenje zakonske obaveze za policiju i tužioce da pokrenu i okončaju finasijsku istragu paralelno sa krivičnom istragom kod težih krivičnih predmeta;
- U sklopu tekuće reforme Zakona o krivičnom postupku revidirati sistem privremenih mjera za osiguranje imovinske koristi za koju se sumnja da je pribavljena krivičnim djelom i

osigurati mogućnost da te mjere (blokiranje sredstava, oduzimanje) budu predmet naloga u ranim fazama policijske istrage;

- Donijeti podzakonski akt, provedbeni propis u kojem se podrobnije utvrđuju obaveze, raspodjela zadataka, postupci, saradnja među organima (međuagencijska saradnja) i saradnja u finansijskim istragama;
- Formirati posebnu agenciju/ instituciju sa mandatom da izvrši naloge za privremeno oduzimanje i oduzimanje te postupanje sa privremeno oduzetom i oduzetom imovinom;
- Pospješiti i institucionalizovati saradnju i komunikaciju između jedinica koje istražuju privredni kriminal i pranje novca i jedinica nadležnih za borbu protiv organiziranog kriminala te kriminala povezanog sa opojnim drogama time što će se oformiti specijalizovane jedinice za finansijske istrage i pranje novca (ili u kratkoročnom periodu odrediti specijalizovane policijske službenike za ovaj zadatak);
- Upoznavanje – putem osnovnog vida obuke – sa konceptom integrisanih finansijskih i krivičnih istraga na relaciji između policije, tužilaca i sudija;
- Institucionalizovati obuku za usavršavanje radi specijalizacije u vođenju finansijskih istraga za policiju, tužioce i istražne sudije.

### **3. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta za implementaciju koji se odnosi na posebne istražne radnje**

- Izmijeniti Zakon o krivičnom postupku u skladu sa već utvrđenim prazninama kako bi se pospješila upotreba posebnih istražnih mjera;
- Donijeti detaljne interne propise kojima se uređuju procedure davanja internih ovlaštenja, pravila vođenja evidencije i pravila o rukovanju pribavljenim materijalima, mjere kojim se osigurava povjerljivost istraga kao i ostala načela kojima se bi se provođenje zakona trebalo rukovoditi pri upotrebi takvih metoda i njihovih rezultata;
- Urediti upotrebu finansijskih resursa kod primjene posebnih istražnih mjera donošenjem detaljnog (internog) regulatornog pravnog okvira kojim bi se uredila upotreba finansijskih resursa prilikom primjene posebnih istražnih mjera, posebno u pogledu finansiranja tajnih operacija, istražitelja i informatora i osigurati efikasan nadzor nad upotrebom tih sredstava;
- Osigurati institucionalno razdvajanje aktivnosti praćenja koje vrše agencije za provedbu zakona u svrhu krivične istrage i praćenja koje obavljaju obavještajne službe za potrebe državne sigurnosti i javnim organima za provedbu zakona obezbijediti tehničke i ljudske potencijale radi realizacije posebnih istražnih mjera nezavisno od resursa ili institucija državne sigurnosti;
- Nabaviti opremu za nadziranje i praćenje telekomunikacijskih veza putem kompjuterskih mreža.

### **4. Stvaranje efikasnih mehanizama za zaštitu svjedoka teškog kriminala**

- Obezbijediti dodatno održivo finansiranje programa za zaštitu svjedoka;
- Nastaviti sa upoznavanjem policije, tužilaca kao i ostalih institucija u vezi sa mogućnostima i ograničenjima programa za zaštitu svjedoka;
- Finalizirati opremanje Jedinice za zaštitu svjedoka i obuku njenog osoblja;
- Ojačati saradnju i komunikaciju između policije i tužilaca u oblasti realizacije proceduralnih i neproceduralnih mjera za zaštitu svjedoka;
- Realizirati praktične programe obuke za tužioce i sudije o mjerama za proceduralnu zaštitu svjedoka;
- Pospješiti tehničke kapacitete sudova u pravcu korištenja video-linka kod uzimanja iskaza svjedoka;
- Pobrinuti se za to da bilateralni sporazumi o saradnji u oblasti suzbijanja organiziranog kriminala sadrže odredbe kojima se omogućava saradnja kod zaštite svjedoka.

## **5. Jačanje kapaciteta za saradnju u krivičnim stvarima, sa fokusom na drugi Dodatni protokol na Evropsku konvenciju o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima**

Republika Hrvatska je 9. juna 2004. godine potpisala Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima (u daljem tekstu: Drugi dodatni protokol).

Dana 1. jula 2005. godine, na snagu je stupio Zakon o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima (u daljem tekstu: Zakon o pravnoj pomoći).

Odredbe Zakona o pravnoj pomoći su usklađene sa Drugim dodatnim protokolom u velikom broju aspekata, poput:

- proširenja predmeta primjene na koje upućuje Drugi dodatni protokol, konkretno, pravna lica,
- proširenja nadležnosti u uzajamnoj pravnoj pomoći kod krivičnih stvari na prekršajne postupke koje pokreću upravni organi,
- sticanje mogućnosti za neposrednu komunikaciju između pravosudnih organa i mogućnosti za dostavu pismena poštom,
- prisustvo službenika strane koja podnosi zahtjev za pravnu pomoć, na zahtjev, prilikom izvršenja zahtjeva,
- privremeni premještaj osoba koje su u pritvoru na teritorij strane koja podnosi zahtjev za pravnu pomoć,
- odlaganje izvršenja zahtjeva,
- samoinicijativno informiranje, restitucija, itd.

U Ministarstvu pravde je trenutno u toku proces okončanja cjelovitog usklađivanja Zakona o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima sa odredbama Drugog protokola u pogledu prekograničnog promatranja, nadzirane isporuke, tajnih istraga, timova za zajedničku istragu, itd.

Pored toga, Zakon o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima je djelimično usklađen sa Evropskom konvencijom o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima između zemalja članica iz 2000. godine, u namjeri da Ministarstvo pravde u najskorije vrijeme okonča usklađivanje sa ovom Konvencijom i ostalim srodnim zakonodavnim instrumentima Evropske unije.

## 2.4 SRBIJA I CRNA GORA / CRNA GORA

### 1. Proširenje kapaciteta za krivičnu analizu i krivično-obavještajni rad

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi:*

Zakonski okvir

- Potpisati i ratificirati odredbe Konvencije za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka i dodatnog protokola Konvencije za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka, u vezi sa ovlastima za nadzor i prekograničnim protokom podataka.

Institucionalni okvir

- Okončati uspostavu jedinice za krivičnu analizu, regrutovati adekvatan broj analitičara i obezbijediti obuku o krivičnoj analizi privrednog i organiziranog kriminala;
- Uspostaviti državni (jedinstveni) sistem ili mrežu sistema za prikupljanje podataka i krivične statistike kod kojih su uzeti u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Izraditi za potrebe agencija za provedbu zakona zajedničku metodologiju u pogledu prikupljanja podataka i krivične statistike prilikom čega bi se uzele u obzir posebne karakteristike organiziranog i privrednog kriminala;
- Osigurati da utvrđene institucije za provedbu zakona obavezno u bazu podataka kriminalističke policije dostavljaju podatke u standardnoj formi.

*Dugoročni ciljevi:*

Policija

- Pružati potporu za razvoj naučnih i akademskim organizacija (t.j. Policijska akademija i Kriminalistički fakultet) radi analiziranja različitih aspekata organiziranog kriminala, trendova, okolnosti, skupina i tehnologija;
- Pružati potporu razvoju nezavisnih istraživačkih i institucija koje vrše multidisciplinarno istraživanje organiziranog i privrednog kriminala davanjem relevantnih informacija i po mogućnosti ostalim vidovima potpore;
- Uvesti redovni nadzor efikasnosti mjera za sprečavanje i kontrolu organiziranog i privrednog kriminala (t.j. godišnji izvještaji, i specijalizovani međuagencijski i parlamentarni nadzor, itd.).

Međunarodna saradnja

- Održavati međunarodnu saradnju u oblasti krivične analize time što će se sa pravnog i operativnog stanovišta osigurati razmjena relevantnih podataka između nadležnih agencija za provedbu zakona u svrhu prikupljanja i davanja informacija, vođenja istraga i pružanja uzajamne pravne pomoći, u skladu sa relevantnim pravilima koji se odnose na zaštitu podataka.

### 2. Jačanje kapaciteta finasijskih istraga usmjerenih na konfiskaciju imovine stečene kriminalom

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi:*

- Zaključiti Memorandum o razumijevanju, komunikaciji i razmjeni podataka u koji bi bili uključeni policija, tužilaštvo, carina, poreska uprava i jedinica za finasijsko-obavještajne poslove, u kojem bi bili precizirane nadležnosti, saradnja i razmjena informacija u slučajevima finasijskih istraga;
- Zaključiti nove bilateralne sporazume, ili prilagoditi postojeće, koje potpisuje Ministarstvo unutrašnjih poslova sa policijom drugih zemalja u oblasti saradnje u borbi protiv

organiziranog kriminala a istovremeno se pobrinuti da saradnja u finansijskoj istrazi bude obuhvaćena takvim sporazumima;

- Slijediti preporuke za mehanizam vrednovanja u oblasti pranja novca, finansiranja terorizma i korupcije (MONEYVAL, GRECO);
- Odrediti određen broj inspektora u Odjelu za privredni kriminal posebno za finansijske istrage;
- Odrediti određen broj tužilaca da se specijalizuju za finansijske istrage;
- Uvesti obavezu za policiju da pokreće finansijsku istragu paralelno sa krivičnom istragom za sva krivična djela kod kojih postoji sumnja da je određen iznos imovinske koristi pribavljen krivičnim djelom;
- Uspostaviti mrežu policijskih službenika i tužilaca specijalizovanih za vođenje finansijskih istraga;
- Uspostaviti centralizovani registar privremeno oduzete i oduzete imovine od strane Suda;
- Realizovati obuku uz pomoć stranih stručnjaka i specijalizovanih stranih policijskih službi u čijim redovima su odabrani policijski službenici i tužioc koji bi kasnije poslužili kao predavači za ostale crnogorske službenike;
- Organizovati i institucionalizovati osnovnu obuku o finansijskim istragama za policiju, tužioce i sudije.

#### *Dugoročni ciljevi:*

- Proučiti mogućnosti za uvođenje proširenog zakonodavnog pristupa oduzimanju i u adekvatnom slučaju pripremiti amandmane na Krivični zakon;
- Pripremiti zakonodavne amandmane na ZKP, kojim bi se policiji i tužilaštvu omogućio neposredan uvid u bankovne podatke i transakcije;
- Proučiti mogućnost izmjena u ZKP-u kako bi se omogućila upotreba odabranih specijalnih istražnih sredstava za potrebe otkrivanja imovinske koristi pribavljene iz krivičnog djela;
- Proučiti mogućnosti za uvođenje u zakonodavstvo oduzimanja bez osude ako su ispunjeni određeni uslovi;
- Uspostaviti centralnu agenciju izvan policije čiji bi zadatak bio upravljanje i rukovanje privremeno oduzetom i oduzetom imovinom;
- Proučiti potrebe i mogućnosti za osnivanje specijalizovane jedinice u sklopu policije koja bi se usredsredila isključivo na finansijske istrage;
- Proučiti potrebe i mogućnosti za osnivanje specijalizovane jedinice u sklopu tužilaštva koja bi se usredsredila isključivo na finansijske istrage;
- Institucionalizovati obuku za usavršavanje radi specijalizacije u vođenju finansijskih istraga za policiju, tužioce i istražne sudije.

### **3. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta za implementaciju koji se odnosi na posebne istražne radnje**

- Izmijenti čl. 237 ZKP-a kako bi se riješile nedosljednosti i praznine u pogledu potrebnog minimalnog zahtjeva za izdavanje naloga za posebne istražne mjere;
- Izmijenti čl. 237 ZKP-a kako bi se omogućilo korištenje posebnih istražnih mjera i za odabrana krivična djela za koja je propisana zatvorska kazna do 10 godina;
- Osnovati specijalizovane policijske jedinice za realizaciju posebnih istražnih mjera;
- Donijeti interne smjernice / podzakonske akte kojima se uređuju postupci za davanje internih ovlaštenja, pravila vođenja evidencije i pravila o rukovanju pribavljenim materijalima, mjere kojim se osigurava povjerljivost istraga kao i ostala načela kojima se bi se trebalo rukovoditi;
- Donijeti interne smjernice i propise kojima se uređuje vođenje tajnih operacija kao i za rukovođenje i usmjeravanje rada prikriivenih istražitelja;
- Donijeti interne smjernice službenicima za provedbu zakona koji rade sa registrovanim informatorima;
- Uspostaviti državni sistem za izvještavanje o korištenju posebnih istražnih mjera;
- Donijeti (interni) regulatorni okvir kojim se rukovodi pri korištenju finansijskih resursa u pogledu realizacije posebnih istražnih mjera, finansiranju tajnih operacija, istražitelja i informatora i omogućiti efikasan nadzor nad korištenjem tih sredstava;
- Proučavati različite metode korištenja vanjskog mehanizma za nadzor s ciljem da se uvedu mehanizmi sistematskog vanjskog nadzora za korištenje posebnih istražnih mjera (pored

sudskog nadzora) bilo putem specijalnih sudskih vijeća za nadzor, specijalnih parlamentarnih komisija, ombudsmana ili dr.;

- Organizirati opštu obuku o posebnim istražnim mjerama za relevantne službenike agencija za provođenje zakona, tužioce i sudije;
- Uz pomoć stranih stručnjaka i stranih specijalizovanih jedinica obučiti predavače u oblasti raspoređivanja i rukovođenja radom prikrivenih istražitelja.
- Zavisno od finansijskih mogućnosti opskrbiti policiju tehničkim i ljudskim potencijalima kako bi se realizovale posebne istražne mjere nezavisno od institucije za državnu sigurnost.
- Poboljšati međunarodnu saradnju u vezi sa korištenjem posebnih istražnih mjera.

#### **4. Stvaranje efikasnih mehanizama za zaštitu svjedoka teškog kriminala**

- Pobriniti se da sa radom započne nedavno osnovana Jedinica za zaštitu svjedoka;
- Opskrbiti Jedinicu za zaštitu svjedoka adekvatnom opremom putem pomoći iz drugih zemalja;
- Obučiti osoblje Jedinice za zaštitu svjedoka;
- Osigurati održive izvore finansiranja programa za zaštitu svjedoka;
- Postaviti i opremiti najmanje jednu lokaciju / sudnicu u zemlji sa telekomunikacionim sredstvima putem koji je omogućeno prekogranično davanje iskaza svjedoka pomoću video-linka;
- Poboljšati međunarodnu saradnju u ovoj oblasti omogućavanjem ispitivanja svjedoka izvan državnih granica i zaključivanjem bilateralnih sporazuma kojim se omogućuju premještanje svjedoka i mogućnost da domaći program zaštite svjedoka bude na raspolaganju za strane svjedoke.

#### **5. Jačanje kapaciteta za saradnju u krivičnim stvarima, sa fokusom na drugi Dodatni protokol na Evropsku konvenciju o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima**

- Ratifikovati Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o uzajamnoj saradnji u krivičnim stvarima;
- Osnovati posebno tijelo koje će biti nadležno za saradnju i međudržavnu pravnu pomoć u pitanjima organiziranog kriminala.

## 2.5 SRBIJA I CRNA GORA / SRBIJA

### 1. Proširenje kapaciteta za krivične analize i krivično-obavještajni rad

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi:*

Zakonski okvir

- Potpisati i ratifikovati odredbe Konvencije za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka i dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka, u vezi sa ovlastima za nadzor i prekograničnim protokom podataka.
- Donijeti novi Zakon o zaštiti ličnih podataka koji je usklađen sa Konvencijom i Dodatnim protokolom uz Konvenciju i direktivu Vijeća Evrope br. 95/46 Evropskog Parlamenta i Vijeća;
- Donijeti Zakon o tajnosti podataka koji je usklađen sa evropskim standardima.

Institucionalni okvir

- Uspostaviti državni (jedinstveni) sistem ili mrežu sistema za prikupljanje podataka i krivične statistike kod kojih su uzeti u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Uspostaviti jedinice za krivičnu analizu tamo gdje takve jedinice ne postoje u svim segmentima suzbijanja kriminala i obezbijediti kvalitetnu obuku o krivičnim analizama, posebno privrednog i organiziranog kriminala (stratešku i operativnu) i uzeti u obzir posebne karakteristike organiziranog i privrednog kriminala;
- Izraditi za potrebe agencija za provedbu zakona zajedničku metodologiju u pogledu prikupljanja podataka i krivične statistike prilikom čega bi bile uzete u obzir posebne karakteristike organiziranog i privrednog kriminala;
- Osigurati da se podaci prikupljaju i pohranjuju u bazi podataka na standardizovan i način i u standardizovanom formatu te da to bude obaveza za kriminalističku policiju i utvrđene institucije za provedbu zakona .

*Dugoročni ciljevi:*

Politika

- Sarađivati sa naučnim i akademskim institucijama (t.j. Policijska akademija i Fakultet kriminalističkih nauka) radi analiziranja različitih aspekata organiziranog kriminala, trendova, okolnosti, skupina i tehnologija;
- Pružati potporu razvoju nezavisnih istraživačkih i institucija koje vrše multidisciplinarno istraživanje organiziranog i privrednog kriminala davanjem relevantnih informacija i po mogućnosti ostalim vidovima potpore;
- Uvesti redovni nadzor efikasnosti mjera za sprečavanje i kontrolu organiziranog i privrednog kriminala od strane predstavnika Parlamenta.

Međunarodna saradnja

- Održavati međunarodnu saradnju u oblasti krivične analize time što će se sa pravnog i operativnog stanovišta osigurati razmjena relevantnih podataka između nadležnih agencija za provedbu zakona u svrhu prikupljanja i davanja informacija, vođenja istraga i pružanja uzajamne pravne pomoći, u skladu sa relevantnim pravilima koji se odnose na zaštitu podataka.

### 2. Jačanje kapaciteta za finasijske istrage usmjerene na konfiskaciju imovine stečene kriminalom

- Unijeti u KZ obavezu da se nakon osude izvrši oduzimanje imovinske koristi pribavljene iz krivičnog djela;
- Proširiti i pojačati odredbe kojima se omogućuje oduzimanje imovinske koristi pribavljene iz krivičnog djela čak i od trećih strana i pravnih lica;

- Donijeti zakone kojima se uvodi korporativna krivična odgovornost – krivičnopravna odgovornost pravnih lica;
- Promijeniti postojeći zakonski okvir kako bi se omogućilo oduzimanje imovine i promjena tereta dokazivanja sa tužioca – države na optuženog;
- Razmotriti mogućnost unošenja u zakone posebnog postupka oduzimanja imovinske koristi pribavljene iz krivičnog djela kako bi se izbjegli zastoji u krivičnim postupcima;
- Izmjenama u Zakonu o sprečavanju pranja novca omogućiti jedinici za finansijsko-obavještajni rad (FIU) tajni nadzor finansijskih transakcija u realnom vremenu i privremenu obustavu transakcija;
- Revidirati odredbe ZKP-a u kontekstu poboljšanja efikasnosti privremenih mjera za privremeno oduzimanje imovinske koristi pribavljene iz krivičnog djela;
- Donijeti Zakon kojim se detaljnije uređuje rukovanje privremeno oduzetom i oduzetom imovinom i upostaviti specijalizovanu agenciju;
- Razmotriti izmjene i dopune KZ-a i ZKP-a kojim bi se omogućilo oduzimanje imovinske koristi pribavljene iz krivičnog djela čak i bez prethodne osude u strogo ograničenom broju slučajeva (npr. slučajevima korupcije, pranja novca, smrti učinoca djela);
- Intenzivirati rad na ispunjavanju obaveza preuzetih prilikom pristupanja i ratifikovanja međunarodnih konvencija koje se na ovu oblast odnose;
- Preduzeti neophodne mjere radi eliminisanja svih nepravilnosti u sistemu koje prikazane u izvještaju sa prvog ocjenjivanja MONEYVAL Komisije Vijeća Evrope;
- Uvesti koncept finansijskih istraga u zakonodavstvo i razmotriti donošenje izmjena i dopuna u ZKP kako bi se omogućilo korištenje posebnih istražnih mjera radi identifikacije imovinske koristi pribavljene iz krivičnog djela;
- Omogućiti specijalizaciju u oblasti finansijskih istraga za policiju, tužilaštva i sudove;
- Omogućiti institucionalni okvir za operativne radne grupe koje rade finansijskim istragama i proučiti mogućnosti za uspostavu specijalizovane multidisciplinarne jedinice za finansijske istrage;
- Upostaviti centralizovani registar za privremeno oduzetu i oduzetu imovinsku korist pribavljenu iz krivičnog djela;
- Provesti obuku za agencije nadležne za vođenje finansijskih istraga, koja bi se usredsredila na mogućnosti u postojećem zakonodavstvu do donošenja zakonodavnih promjena.

### ***3. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta za implementaciju koji se odnosi na posebne istražne radnje***

- Službeno usvojiti CARPO kriterije o posebnim istražnim mjerama kao relevantni zakonski okvir za dalje zakonodavne promjene;
- U sklopu promjena u ZKP-u uskladiti odredbe koje se odnose na SIMs sa evropskim standardima;
- Finalizirati i usvojiti Izvršni nalog o dužnostima operatera telekomunikacija u odnosu na zakonito nadziranje i prisluškivanje telekomunikacija. Dati Vladi Republike Srbije na usvajanje nacrt odredaba o obavezama operatera telekomunikacija u odnosu na zakonito nadziranje i prisluškivanje telekomunikacija po pribavljenom mišljenju Vijeća Evrope i OEBS-a;
- Realizovati projekat o uspostavi i opremanju Centra za telekomunikacioni monitoring pri Ministarstvu unutrašnjih poslova, Republike Srbije, čime bi se osiguralo institucionalno razdvajanje telekomunikacionog nadzora koji obavljaju agencije za provedbu zakona za potrebe krivičnih istraga od nadzora koji vrše obavještajne službe za potrebe državne bezbjednosti;
- Uspostaviti specijalizovanu policijsku jedinicu za angažovanje prikrivenih istražitelja;
- Institucionalizovati obuku za usavršavanje pripadnika agencije o posebnim istražnim mjerama i obezbijediti zakonsku kontrolu o korištenju posebnih istražnih mjera;
- Institucionalizovati posebnu obuku prikrivenih istražitelja i službenika za provođenje zakona –kojom se rukovodi i usmjerava rad prikrivenih istražitelja;
- Donijeti (interni) regulatorni okvir kojim se detaljno uređuje rad prikrivenih istražitelja, priprema operacija i posebno korištenje finansijskih resursa (npr. u obliku posebnih fondova) kod primjene posebnih istražnih mjera, posebno u pogledu finansiranja prikrivenih operacija, istražitelja i informatora. Neophodno je podzakonskim aktom osigurati efikasan nadzor nad korištenjem takvih sredstava;

- Poboľšati sistematsko prikupljanje i analizu podataka o korištenju posebnih istražnih mjera i poboljšati elaboriranje godišnjim izvještajima visokog nezavisnog organa o korištenju posebnih istražnih mjera, uz obavezu poštivanja načela sigurnosti;
- Sastavljati javne godišnje statističke izvještaje o korištenju posebnih istražnih mjera, sa posebnim osvrtom na broj primijenjenih mjera i broj obrađenih slučajeva;
- Donijeti interne smjernice i propise za vođenje prikrivenih operacija;
- Donijeti detaljne propise kojim se uređuje rukovanje i uništavanje materijala i ličnih podataka pribavljenih korištenjem posebnih istražnih mjera, kao i moguća naknadna obavještenja o ciljevima korištenja ovih mjera.

#### **4. Stvaranje efikasnih mehanizama za zaštitu svjedoka teškog kriminala**

- Donijeti zakon o zaštiti svjedoka, kojim će se precizirati svi mehanizmi zaštite svjedoka u krivičnom postupku;
- Institucionalizovati mehanizme regionalne i međunarodne saradnje u zaštiti svjedoka u krivičnom postupku.

#### **5. Jačanje kapaciteta za saradnju u krivičnim stvarima, sa fokusom na drugi Dodatni protokol na Evropsku konvenciju o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima**

- Ratifikovati Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima;
- Uspostaviti poseban organ koji će biti zadužen za saradnju i međunarodnu pravnu pomoć u pitanjima organiziranog kriminala.

## 2.6 SRBIJA I CRNA GORA / KOSOVO

### 1. Proširenje kapaciteta za kriminalističku analizu i krivično-obavještajni rad

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi:*

Zakonski okvir

- Uvesti odredbe Konvencije za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka i Dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka, u vezi sa nadzornim ovlastima i prekograničnim protokom podataka.

Institucionalni okvir

- Razmotiriti mogućnost razvoja domaćih kapaciteta (npr. kosovski policijski službenici) za analizu organiziranog i privrednog kriminala (strateških i operativnih);
- Razmotiriti mogućnost uspostave jedinstvenog sistema ili mreže sistema za prikupljanje podataka i krivične statistike kod kojih su uzeti u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Razmotiriti mogućnost da se za potrebe agencije za provedbu zakona izradi zajednička metodologija u pogledu prikupljanja podataka i krivične statistike prilikom čega bi bile uzete u obzir posebne karakteristike organiziranog i privrednog kriminala;
- Osigurati obavezu da utvrđene institucije za provedbu zakona podatke dostavljaju u bazu podataka kriminalističke policije u standardizovanom formatu.

*Dugoročni ciljevi:*

Politika

- Podržavati razvoj kapaciteta domaće naučnih i akademskih ustanova (t.j. Policijska akademija i Kriminalistički fakultet) radi analiziranja različitih aspekata organiziranog kriminala, trendova, okolnosti, grupa i tehnologija;
- Pružati potporu razvoju nezavisnih istraživačkih i institucija koje vrše multidisciplinarno istraživanje organiziranog i privrednog kriminala davanjem relevantnih informacija i po mogućnosti ostalim vidovima potpore;
- Uvesti redovni nadzor efikasnosti mjera za sprečavanje i kontrolu organiziranog i privrednog kriminala (t.j. godišnji izvještaji, i specijalizovani međuagencijski i parlamentarni nadzor, itd.).

Međunarodna saradnja

- Njegovanje međunarodne saradnje u oblasti krivičnih analiza kroz zakonsko i operativno omogućavanje razmjene relevantnih informacija među nadležnim agencijama za provedbu zakona radi prikupljanja i davanja informacija, istraga i uzajamne pravne pomoći, u skladu sa relevantnim pravilima koje se odnose na zaštitu podataka.

### 2. Jačanje kapaciteta za finansijske istrage usmjerene na konfiskaciju imovine stečene kriminalom

- Omogućavanje izdavanja naloga za otkrivanje finansijskih podataka koji se izdaju javnom tužiocu i unošenje posebnih odredaba u ZKP kojima bi se istražiteljima omogućilo da od finansijskih institucija pribave finansijske podatke u realnom vremenu;
- Ustanoviti da li se odredbama iz propisa o pranju novca u pogledu privremenog i trajnog oduzimanja materijalne koristi pribavljene krivičnim djelom zamjenjuju odredbe o oduzimanju u privremenom ZKP-u;
- Uspostaviti jedinicu ili slično tijelo, pod kontrolom Odjela Ministarstva pravde, koja će biti zadužena za pohranjivanje dokaza prikupljenih tokom krivične istrage, uključujući i predmete koji su privremeno oduzeti po osnovu vjerovatnoće da je materijalna korist pribavljena krivičnim djelom. Ovaj jedinica će imati velike, osigurane objekte u svakoj od

administrativnih oblasti Kosova, za odlaganje pokretne imovine poput vozila, namještaja i roba i trebala bi imati posebne bankovne račune za obezbjeđenje novčanih sredstava oduzetih tokom krivičnih istraga. Ova jedinica bi se trebala koristiti kompjuterizovanim sistemom povezanim sa centralnim registrom koji bi na brz način mogao obezbjeđivati najnovije informacije o vrijednosti i lokaciji oduzetih sredstava;

- Trajno uspostavljanje specijalizovane policijske jedinice sa zadatkom da sredstva otkriva i identifikuje imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom. Ova jedinica bi mogla voditi sve finansijske istrage u predmetima težih krivičnih djela ali bi učestvovala i u obuci policije i tužilaca. Finansijskim istragama u predmetima nižeg profila rukovodili bi "oficiri za vezu" u svakoj administrativnoj oblasti koji bi, pored svojih ostalih policijskih dužnosti, obavljali finansijske istrage i pružali neophodnu pomoć istražiteljima iz centralne jedinice;
- Specijalizovanje tužilaca u oblastima privrednog i finansijskog kriminala i stvaranje odsjeka za privredni kriminal pri tužilaštvima u svim administrativnim oblastima. Ovi tužioci bi se bavili onim dijelom velikih krivičnih istraga koji se odnosi na materijalnu korist iz krivičnog djela. Ovih tužioci bi takođe trebali učestvovati u obuci policije i tužilaca;
- Trajni dodatak tečaju o finansijskim istragama (koji bi mogao biti uvršten kao modul u tečaj o naprednim privrednim istragama) u policijskog školi, što bi podrazumijevalo periodične kurseve za obnavljanje znanja. Na početku, obuka bi se mogla obavljati uz pomoć međunarodnih stručnjaka i međunarodnih policijskih službenika obučeni za posao finansijskih istražitelja. Po usvajanju novih znanja, obuku bi mogli obavljati prethodno obučeni domaći finansijski istražitelji i javni tužioci koji vode finansijske istrage (tečajevi za obuku predavača);
- Izrada sistema akreditacije za ljude u struci koji izraze želju da rade kao eksperti. Ljudi iz struke koji zadovoljavaju standarde akreditacije bili bi stavljeni na listu stručnjaka kojima bi se prema potrebi obraćali sudije i tužioci.

### **3. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta za implementaciju koji se odnosi na posebne istražne radnje**

- U sklopu tekućeg pregleda privremenog ZKP-a Kosova (PZKPK) izvršiti pregled postojećih odredaba koje se odnose na posebne istražne mjere;
- Omogućiti primjenu mjera zaštite svjedoka na iskaze koje daju prikriveni istražitelji ili informatori, utvrđujući jesu li odredbe o zaštiti svjedoka predviđene u PZKPK-u dovoljne, a promjenama u smjernicama za rad policije može se ublažiti trenutna zabrinutost; umjesto toga, potrebno je ustanoviti jesu li potrebni zakonodavni amandmani radi rješavanja ovog pitanja;
- Pregledati sadašnje liste okvalifikovanih djela u PZKPK-u za koje se kod posebnih istražnih mjera može ustanoviti da li je potrebno da se uključe dodatna krivična djela u okviru gornje granice za određene posebne istražne mjere;
- Izraditi Standardne operativne postupke (SOP) koji bi bili posvećeni konkretnom pitanju kako se postupa sa materijalima i podacima do kojih se dođe kroz posebne istražne mjere i kako se uništavaju;
- Finalizirati i usvojiti smjernice za rukovođenje informatorima i prikrivenim istražiteljima;
- Uvesti sistematsko prikupljanje i analizu podataka o upotrebi posebnih istražnih mjera i osigurati elaboriranje godišnjim izvještajima visokog nezavisnog organa o korištenju svih vidova posebnih istražnih mjera;
- Razmotiriti ponovno uspostavljanje specijalizovane jedinice za korištenje prikrivenih istražitelja.
- Provesti dalju obuku o posebnim istražnim mjerama za tužioce i sudije;
- Predvidjeti institucionalizovanu obuku i za službenike koji rade u specijalizovanim odjelima za organizirani kriminal radi postizanja dva cilja: 1) pružanja obuke o posebnim istražnim mjerama obuhvatnije od one koja se inače može postići usavršavanjem kroz rad unutar konkretnih jedinica; i 2) popunjavanja praznine koja će nastati nakon što ode međunarodno osoblje, a samo domaće osoblje koje se na taj način do tada obučilo još nije u mogućnosti da počne da obavlja funkciju predavača;
- Nastaviti sa sklapanjem bilateralnih sporazuma koji bi sadržavali proširenu korištenje posebnih istražnih mjera u međunarodnoj pravosudnoj saradnji.

### **4. Stvaranje efikasnih mehanizama za zaštitu svjedoka teškog kriminala**

- U sklopu tekućeg pregleda privremenog ZKP-a Kosova (PZKPK) izvršiti pregled postojećih odredaba koje se odnose na proceduralne zaštitne mjere;
- Pripremiti i usvojiti posebne zakone/propise kojim se uređuju neproceduralne mjere za zaštitu svjedoka, uz službeno uspostavljanje Jedinice za zaštitu svjedoka, obrađujući između ostalog i pitanje trajnog premještaja, mjere fizičke zaštite i promjenu identiteta;
- Obezbijediti adekvatnu tehničku opremu za uzimanje iskaza putem tehničkih mjera na osnovu odredaba sadržanih u PZKPK-u;
- Pobrinuti se da se neproceduralne mjere za zaštitu svjedoka primjenjuju na svjedoke saradnike;
- Obaviti obuku tužilaca i sudija u primjeni proceduralnih zaštitnih mjera;
- Nastaviti sa realizacijom tranzicione strategije Jedinice za zaštitu svjedoka, regrutovanjem i obukom kosovske službe policije za rad u Jedinici za zaštitu svjedoka;
- Uz pomoć stranih stručnjaka i stranih specijalizovanih službi obučiti predavače za Jedinicu za zaštitu svjedoka;
- Nastaviti sa zaključivanjem bilateralnog sporazuma o premještanju svjedoka kojim bi se mogla olakšati saradnja u oblasti zaštite i premještanja svjedoka;
- Pobrinuti se da u sporazume o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima potpisanim sa drugim zemljama budu uvrštene odredbe kojima se omogućuje saradnja u oblasti zaštite svjedoka.

#### **5. Jačanje kapaciteta za saradnju u krivičnim stvarima, sa fokusom na drugi Dodatni protokol na Evropsku konvenciju o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima**

- Kada se radi o članu 1(4), razmotriti mogućnost izmjene i dopune u PZKPK-u u odnosu na odgovornost pravnih lica za krivična djela;
- Kada se radi o članu 3. razmotriti mogućnost uvođenja novog člana u PZKPK u pogledu privremenog prebacivanja stranih državljana koji su lišeni slobode;
- Revidirati član 533. PZKPK-a kako bi se navelo da se privremeno prebacivanje može odvijati u slučaju da: (a) postoji međunarodni sporazum kojim se dozvoljava premještaj stanovnika Kosova u stranu nadležnost, osim ako nisu date dovoljne garancije da se svjedočenje tog lica ne traži u vezi sa krivičnim djelom u vezi s kojim se nalaze pod istragom; i (b) u slučaju da su ispunjeni preduslovi iz predloženog člana 517A.;
- Revidirati član 508. PZKPK-a kako bi se omogućilo Odsjeku za vanjske odnose Departmenta pravde da upućuje zahtjeve nadležnim organima;
- Kada se radi o članu 5., uvesti član koji se odnosi na troškove;
- Pregledati član 506. PZKPK-a kako bi se prikazale odredbe o odloženom izvršenju zahtjeva (član 7.) i postupak (član 8.);
- Izmijeniti PZKPK kako bi se prikazale odredbe člana 11. u vezi sa samoinicijativnim informisanjem;
- Razmotriti konkretne amandmene u opštim odredbama za posebne istražne mjere u PZKPK-u kako bi se omogućile kontrolisane isporuke na zahtjev druge strane;
- Kada se radi o provedbi člana 20., izmijeniti postojeće odredbe kako bi se postavio okvir za uspostavu i funkcionisanje zajedničkih istražnih timova;
- Izmijeniti PZKPK kako bi se prikazale supstantivne odredbe člana 23. o zaštiti svjedoka;
- Izmijeniti PZKPK kako bi se prikazale supstantivne odredbe člana 24. o privremenim mjerama u svrhu očuvanja integriteta dokaza, održavanja postojećeg stanja, ili zaštite ugroženih pravnih interesa;
- Izmijeniti PZKPK kako bi se ispunili zahtjevi u pogledu povjerljivosti;
- Izmijeniti PZKPK kako bi se prikazale supstantivne odredbe člana 23. o zaštiti podataka;
- Ojačati opeativne i institucionalne kapacitete;
- Obučiti pravne službenike i sudije u oblasti zakona o uzajamnoj pravnoj pomoći i saradnji i sticanju kapaciteta za prevođenja.

## 2.7 “BIVŠA JUGOSLOVENSKA REPUBLIKA MAKEDONIJA”

### 1. Proširenje kapaciteta za kriminalističku analizu i krivično-obavještajni rad

*Kratkoročni / srednjoročni ciljevi:*

Zakonski okvir

- Poboľšati provedbu odredaba Konvencije za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka i dodatnog protokola uz Konvenciju za zaštitu lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka, u vezi sa ovlastima za nadzor i prekograničnim protokom podataka.

Institucionalni okvir

- Ojačati jedinicu za krivičnu analizu regrutovanjem adekvatnog broja analitičara i obezbijediti obuku o krivičnoj analizi privrednog i organiziranog kriminala;
- Uspostaviti državni (jedinstveni) sistem ili mrežu sistema za prikupljanje podataka i krivične statistike kod kojih su uzeti u obzir posebne karakteristike privrednog i organiziranog kriminala;
- Izraditi za potrebe agencija za provedbu zakona zajedničku metodologiju u pogledu prikupljanja podataka i krivične statistike kod kojih bi bile uzete u obzir posebne karakteristike organiziranog i privrednog kriminala;
- Osigurati da utvrđene institucije za provedbu zakona obavezno u bazu podataka kriminalističke policije dostavljaju podatke u standardnoj formi.

*Dugoročni ciljevi:*

Politika

- Saradnja sa naučnim i akademskim ustanovama (tj. Policijska akademija i Fakultet kriminalističkih nauka) u pogledu vršenja analize aspekata organiziranog kriminala, trendova, uslova, grupa i tehnologija;
- Podržavanje razvoja nezavisnih ispitivanja i institucija koje se bave multidisciplinarnim ispitivanjima privrednog i organiziranog kriminala kroz pružanje relevantnih informacija i drugih mogućih vidova podrške;
- Uvođenje svakodnevnog praćenja efikasnosti mjera za prevenciju i kontrolu privrednog i organiziranog kriminala (tj. godišnji izvještaji, i posebno međuagencijski i parlamentarni nadzor).

Međunarodna saradnja

- Podržavanje međunarodne saradnje u oblasti kriminalističkih analiza kroz zakonsko i operativno omogućavanje razmjene relevantnih informacija među nadležnim agencijama za provedbu zakona radi prikupljanja i davanja informacija, istraga i međusobne pravne pomoći, u skladu sa relevantnim pravilima koje se odnose na zaštitu podataka.

### 2. Jačanje kapaciteta za finansijske istrage usmjerene na konfiskaciju imovine stečene kriminalom

- Razmotriti mogućnost proširenja kvalifikacije slučajeva nezakonitog bogaćenja slično onim iz Zakona o sprečavanju korupcije, sa zvaničnika na lica osumnjičena za teža krivična djela, uvođenjem promjene tereta dokazivanja u pogledu oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom;
- Donijeti detaljan regulatorni okvir (zakon i interni propisi) o izvršenju naloga o privremenom oduzimanju i oduzimanju i o rukovanju i postupanju sa privremeno oduzetom i oduzetom imovinom i uspostavljanju specijalizovane agencije zadužene za obavljanje ovog zadatka;
- Pospješiti saradnju u segmentu finansijskih istraga između Odjela policije za organizirani kriminal, Uprave za javne prihode, Finansijske policije, Carinske uprave, Direkcije za sprečavanje pranja novca i Državne komisije za sprečavanje korupcije, po mogućnosti

donošenjem memoranduma o saradnji i komuniciranju, te institucionalizovanjem pristupa operativne radne grupe i redovnih strateških, taktičkih i operativnih sastanaka;

- U interesu dobre upotrebe ograničenih resursa svesti na najmanju moguću mjeru preklapanje nadležnosti i jurisdikcije, i pri tome ostvariti komplemetarni pristup na relaciji između Finansijske policije u sklopu Ministarstva za finansije i Sektora za finansijski kriminal u Odjeljenju za organizirani kriminal Ministarstva unutrašnjih poslova;
- Nastaviti sa daljim upoznavanjem – putem osnovnih vidova obuke i seminara za donosioce odluka – sa konceptom integrisane finansijske i krivične istrage;
- Uspostaviti centralizovani registar privremeno oduzete i oduzete imovinske koristi;
- Organizovati i realizovati specijalizovanu obuku za ljude iz prakse na svim nivoima i relevantnim isstitucijama u sferi finansijske istrage.

### **3. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta za implementaciju koji se odnosi na posebne istražne radnje**

- Nakon usvajanja Zakona o nadzoru i praćenju telekomunikacija uspostaviti Jedinicu za elektronsko praćenje i osigurati adekvatne tehničke i ljudske potencijale za njen rad;
- Obezbijediti adekvatne tehničke i ljudske potencijale za Jedinicu operativnih informatora i saradnika;
- Donijeti interne smjernice / podzakonske akte kojima se uređuju procedure za davanje internih ovlaštenja, pravila o vođenju evidencija i pravila za postupanje sa pribavljenim materijalima, mjere za obezbjeđenje povjerljivosti istraga, i ostala načela kojim se treba rukovoditi;
- Donijeti interne smjernice i propise kojima se uređuje vođenje tajnih operacija kao i za rukovođenje i usmjeravanje rada prikrivenih istražitelja;
- Donijeti interne smjernice službenicima za provedbu zakona koji rade sa registrovanim informatorima;
- Uspostaviti državni sistem za izvještavanje o korištenju posebnih istražnih mjera;
- Donijeti (interni) regulatorni okvir kojim se rukovodi pri korištenju finansijskih resursa u pogledu finansiranja tajnih operacija, istražitelja i informatora i omogućiti efikasan nadzor nad korištenjem tih sredstava;
- Institucionalizovati i realizovati specijalizovanu obuku za službenike u Odsjecima za posebne istražne mjere;
- Institucionalizovati posebnu obuku prikrivenih istražitelja i službenika za provođenje zakona –kojom se rukovodi i usmjerava rad prikrivenih istražitelja;

### **4. Stvaranje efikasnih mehanizama za zaštitu svjedoka teškog kriminala**

- Omogućiti provedbu nedavno usvojenog Zakona o zaštiti svjedoka do 2006. putem realizacije usvojenog projekta čiji je cilj da se Jedinica za zaštitu svjedoka učini u cjelosti funkcionalnom do 2007. (u ovom projektu utvrđene su konkretne aktivnosti u vezi sa izradom i usvajanjem internih propisa, regrutovanja osoblja, nabavke opreme i konkretne obuke specijalista);
- Pripremiti i donijeti Pravila i postupke za Komisiju za zaštitu svjedoka;
- Pripremiti i usvojiti interne propise u vezi sa funkcionisanjem Jedinice za zaštitu svjedoka: vođenje evidencija i ličnih podataka; finansiranje; obrasce i upitnike za zaštićene svjedoke;
- Organizovati uz pomoć stranih stručnjaka i službi, specijalizovanu obuku za službenike koji rade u Jedinici za zaštitu svjedoka i to u slijedećim oblastima: obavljanje intervjua sa kandidatima koji pristupaju u program, procjena rizika, neophodni elementi memoranduma o pristupanju u program; psihološki aspekti postupanja sa licima u programu, itd;
- Omogućiti održivo finansiranje za Jedinicu za zaštitu svjedoka na osnovu predviđenog u Zakonu o zaštiti svjedoka;
- Obezbijediti opremu za davanje iskaza putem video-linka i provesti obuku o upotrebi opreme za tužioce i sudije.

### **5. Jačanje kapaciteta za saradnju u krivičnim stvarima, sa fokusom na drugi Dodatni protokol na Evropsku konvenciju o uzajamnoj pomoći u krivičnim stvarima**

#### **Kratkoročni ciljevi**

- S ciljem unapređenja zajedničke institucionalne saradnje i saradnje sa ostalim sigurnosnim službama na međunarodnoj ravni, neophodno je organizovati seminare, simpozijume, radionice i ostale vidove obuke koji su namijenjeni policijskim organima, organima tužilaštava i sudstvu u svrhu što efikasnije primjene postojeće regulative.

Ovo je najbolje realizovati što prije, po mogućnosti tokom 2005. ili eventualno do avgusta 2006. do kada je planirano da CARDS Projekat završi aktivnosti koje za cilj imaju usklađivanje pravne regulative sa evropskim propisima i standardima.

#### **Dugoročni ciljevi**

- Kao dugoročni cilj potrebno je usvojiti nove pravne propise i izmijenti i dopuniti postojeće propise kojim se uređuju prethodno navedena pitanja a radi njihovog unapređenja.

#### **Vremenski okvir**

Planirano je da ova Strategija ima kratkoročni karakter i možda je najoptimalnije da traje u trogodišnjem periodu, s obzirom da će se tako moći vidjeti koje su to sve mane i prednosti koje proizilaze iz njene praktične primjene.